

Een wereld van amateurkiekjes en 9/11-wandtapijten

Behalve een fameus fotograaf is de Brit Martin Parr een verwoede verzamelaar van prentbriefkaarten, amateurkiekjes en curiosa. Het Graphic Design Museum in Breda geeft nu een inkijkje in de bonte wereld van Parr, die in Erik Kessels een geestverwant treft.

[DOOR ANNEMIEK VAN GRONDEL]

Martin Parr

Gedwee hobbelt een groepje journalisten en fotografen achter Martin Parr aan door de tentoonstellingszalen van het Graphic Design Museum. In straf tempo loopt de kaarsrechte, in archivariskledij gestoken en van een stijf glimlachje voorziene fotograaf langs de uitgestalde waar: de kleurrijke, niet zelden hoogst hilarische oogst van zijn verzameldrift.

Met een uitgestreken gezicht wijst hij op de geborduurde Twin Towers in drie opzichtige Afghaanse wandtapijten, waarop in onbeholpen Engels de teloorgang van Amerika wordt bezongen. En op een 'éénobjectcollectie' die hij graag zou uitbreiden: de 'grootste snack bag ter wereld', een monsterlijk grote zak zoutjes uit, waar anders, de Verenigde Staten. Om even later stil te staan bij de poëzie van een muur vol

kitscherige dienbladen: 'Vooral die met afgebeelde etenswaar zijn meesterlijk', vindt hij: 'voedsel serveren op voedsel, hoe verzin je het?'

De Britse Magnum-fotograaf is beroemd door zijn zwartwit- maar vooral kleurenfoto's van de arbeiders- en middenklasse van Engeland. Beelden van de woekerende consumptiedrift van het westen, die een aardige studie vormen van massaconsumptie en -psychologie en (het gebrek aan) intermenselijke communicatie. Parr, inmiddels zelf een vermogend man, heeft zich in zijn laatste serie Luxury toegelegd op het fotograferen van de nieuwe rijken in het oprukkende kapitalisme van onder meer Moskou, Dubai, Beijing en Durban. Op de manifestatie Breda Photo is die reeks in het Breda's Museum te zien, terwijl buiten in het Chassé Park een selectie van zijn fotoserie Small World (uit 1995) is te bewonderen. Daarin wordt Parr's genadeloze kijk op het massatoerisme gegeven.

Hier echter, in het dit jaar geopende Graphic Design Museum (voorheen De Beyerd), toont hij een selectie van zijn verzamelingen van de afgelopen twintig jaar. Parr World is een reizende tentoonstelling die in mei haar opening beleefde in Haus der Kunst in München.

CURIOSITEITSGEHALTE

De verzamelwoede van Parr begon al vroeg: het ouderlijk huis in Surrey transformeerde hij tot een archeologisch minimumuseum met fossielen, munten en stenen. Een jeugdhobby, vogels kijken, groeide uit tot het observeren van de mensheid in al haar facetten. Later door de lens van de camera, een cadeau van zijn grootvader. Fotograferen – ook een vorm van verzamelen, benadrukt Parr – en collectioneren is wat hij altijd is blijven doen. Niet alleen zijn eigen werk, dat tienduizenden prints en negatieven bevat, maar ook dat van anderen. Foto's, ansichtkaarten, fotoboeken

en talloze merkwaardige memorabilia sieren de wanden en vitrinekasten van het museum.

De expositie is opgedeeld in vier segmenten: foto's, fotoboeken, prentbriefkaarten en objecten. Uit Parr's uitgebreide fotoverzameling wordt een keuze getoond van documentair werk uit Groot-Brittannië in de jaren zeventig en tachtig (onder meer van *Tony-Ray Jones*), beelden van hedendaagse Britse fotografen, bevriende collega's en van mensen die Parr hebben beïnvloed, zoals *Robert Frank*, *Lee Friedlander* en *Garry Winogrand*. Ook is er aandacht voor Japanse en Nederlandse fotografen, onder wie *Hans van der Meer*, *Hans Eijkelboom* en *Ed van der Elsen*. Parr roemt Nederlandse subsidies voor fotografie, iets waar het in het Verenigd Koninkrijk volgens hem nog danig aan schort.

De fotograaf mag een connaisseur worden genoemd; met *Garry Badger* schreef hij *The Photobook – A History*, een tweedelig overzicht dat na verschijning (in 2004 en 2006) de prijzen van fotoboeken prompt tot veilinghoogten opstuwde. De expositie toont belangrijke en interessant vormgegeven publicaties, onder meer als boekontwerp, vergezeld van originele foto's.

Het leven van alledag en bepaalde hoogtepunten van het nieuws hebben Parr's bijzondere belangstelling, die verklaart 'een grote fan' te zijn van 'vernacular photography': veelal amateurkiekjes en foto's die door lokale portretstudio's of anonieme krantenfotografen zijn gemaakt. Hij hoopt er ooit nog eens een boek van te maken.

DEMOCRATISCHE KUNSTVORM

Talloze prentbriefkaarten sieren de wanden. De eindnegentiende-eeuwse fungeerden als rechtstreekse vorm van verslaggeving in een tijd dat de media nog in de kinderschoenen stonden. 'Een uiterst democratische kunstvorm', vindt Parr. Zo werd het volk op

Items uit de collectie van Martin Parr

Een wereld van amateurkiekjes en 9/11-wandtapijten

Behalve een fameus fotograaf is de Brit Martin Parr een verwoede verzamelaar van prentbriefkaarten, amateurkiekjes en curiosa. Het Graphic Design Museum in Breda geeft nu een inkijkje in de bonte wereld van Parr, die in Erik Kessels een geestverwant treft.

[DOOR ANNEMIEK VAN GRONDEL]

Gedwee hobbelt een groepje journalisten en fotografen achter Martin Parr aan door de tentoonstellingszalen van het Graphic Design Museum. In straf tempo loopt de kaarsrechte, in archivariskledij gestoken en van een stijf glimlachje voorziene fotograaf langs de uitgestalde waar: de kleurrijke, niet zelden hoogst hilarische oogst van zijn verzameldrift.

Met een uitgestreken gezicht wijst hij op de geborduurde Twin Towers in drie opzichtige Afghaanse wandtapijten, waarop in onbeholpen Engels de teloorgang van Amerika wordt bezongen. En op een 'éénobjectcollectie' die hij graag zou uitbreiden: de 'grootste snack bag ter wereld', een monsterlijk grote zak zoutjes uit, waar anders, de Verenigde Staten. Om even later stil te staan bij de poëzie van een muur vol

Erik Kessels en Martin Parr

Vitrine

Small World in Chassé Park

de hoogte gehouden van branden, door de bliksem getroffen paarden, auto-ongelukken en tal van andere noodlottige gebeurtenissen, zoals de scheepsramp van het oorlogsschip HMS Tiger dat in aanvaring kwam met de cruiser HMS Berwick in 1908. De kaart hiervan bestaat uit een collage van foto's van de boten en portretten van slachtoffers en overlevenden, die van typografie en illustraties is voorzien en opnieuw gefotografeerd. Studioportretten, vrolijke vakantieaansichtkaarten, waaronder de geïdealiseerde jaren-zestigplaatjes die John Hinde schoot in opdracht van Butlin's Holiday Camps, maar ook 'boring postcards' van DDR-gebouwen en snelwegen tonen de ontwikkeling van het populaire communicatiemiddel.

Het resultaat van zijn vele reizen, persoonlijk en virtueel ('Ik ben uren bezig op eBay') heeft een hoog curiositeitsgehalte. De objecten mogen gerust opzienbarend worden genoemd. Van memorabilia uit het Spoetnik- en Hitlertijdperk tot merchandise van The Spice Girls. Van dienbladen met allerlei mogelijke afbeeldingen tot bustes en Spitting Image-poppen van Margaret Thatcher. Van Parr's beroemde 'autoportraits' tot toiletpapier met de afbeelding van Saddam Hussein. Wandkleden, snuisterijen en andere objecten memoreren de aanslagen van 9/11. Husseins portret siert vele luidruchtig vormgegeven horloges; na diens aanhouding verscheen zelfs een Saddam-klokje van Amerikaanse makelij, voorzien van de beroemde foto met verwarde baard en verwarde blik.

In een uitpuilend zaaltje beneden in het museum vindt later op de dag een lezing van Martin Parr en Erik Kessels plaats, ingeleid door fotograaf Hans van der Meer. Hoewel Parr tijdens de

pers rondleiding korzelig reageerde op vragen waarom hij fotografeert en waarom hij verzamelt wat hij verzamelt, noemt Van der Meer Parr een 'diep bewogen man' die constant de 'waaromvraag' stelt. Iets wat hem met Kessels bindt. Hoe onbeduidend iets ook lijkt, het heeft betekenis. Getoond wordt een filmpje over de edele kunst van de 'koefotografie', waarin een fotograaf en assistenten bloedserieus en onvermoeibaar bezig zijn een koe knap op de gevoelige plaat te krijgen.

VERNACULAR GOSPEL

De liefde voor vernaculaire fotografie is ook een overeenkomst tussen de fotograaf en de artdirector. 'We call it a vernacular gospel', zegt Parr, die op zijn reizen steevast buitenlandse lokale fotostudio's bezoekt om zijn eigen portret te laten maken. Hij toont plaatjes uit het boek Autoportrait met zijn eigen hoofd, gefotoshopt op allerlei mogelijke manieren: Parr poserend als bodybuilder, op het strand met wuivende rietpalmen, op een cognacglas in romantische setting of in de bek van een haai.

Beurtelings geven Parr en Kessels op droogkomische wijze commentaar op hun eigen en ander werk. Kessels toont onder meer KesselsKramer-campagnes voor Diesel en Hans Brinker Budget Hotel, een door Parr gefotografeerde advertentie voor Reaal Verzekeringen en een weblog over het wel en wee van een met allerlei voorwerpen op zijn kop balancerend konijn.

Net als Parr houdt Kessels van struinen op het internet en op vlooiemarkten. Van gevonden fotoseries stelde hij de boekenreeks In Almost Every Picture samen, waardoor een nieuw verhaal ontstond. Een verhaal dat de kracht van hergebruik aantoont. In 1997 vond hij

op een rommelmarkt 400 vakantiefoto's, genomen tussen 1956 en 1969, van één en dezelfde vrouw. Het resulteerde in een boek en een expositie in Barcelona die in Spanje veel publiciteit kreeg. Zo ontstond een zoektocht naar la mujer misteriosa en kwam aan het licht dat de vrouw *Josefina Iglesias* heette, als telefoniste werkte en 16 jaar daarvoor was overleden. Agnès B. ontwierp zelfs een T-shirt met Josefina's afbeelding.

Ook zijn werk voor Useful Photography en de 'mislukte' foto's uit het analoge-afdruktijdperk waarmee Kes-

'Ik ben uren bezig op eBay'

Martin Parr

sels het boek *Wonder* samenstelde en daarmee een aantal prachtige plaatjes aan de vergetelheid ontrukte, houden een bijna nostalgisch pleidooi voor de kunst van het toeval. Het toeval, bewust opgezocht of onvoorzien gevonden, dat zulke mooie beelden en verhalen oplevert.

In de zorgvuldig samengestelde tentoonstelling van Parr worden vele bewuste en toevallige dwarsverbanden gelegd tussen kunst, communicatie, actualiteit en ronduit kolderieke waanzin. Genoeg stof tot inspiratie. ■

Parr in Breda

T/m 31 oktober: Breda Photo 2008, met foto's van Small World op buitenpanelen (Chassé Park) en de recente serie *Luxury World* (Breda's Museum)
T/m 4 januari 2009: Parr World (Graphic Design Museum, Breda)

The collage includes a small version of the 'Ik ben uren bezig op eBay' headline, the 'Parr in Breda' exhibition dates, and the four images from the previous page (building, still life, watch, and poster).